

Ministrstvo za kulturo

Maistrova ulica 10
1000 Ljubljana

Ljubljana, 18. januar 2023

Poziv k dvigu višine dnevnega nadomestila za čas zadržanosti od dela zaradi bolezni za samozaposlene v kulturi in k uskladitvi višine dohodkovnega cenusa

Spoštovani,

v Društvu Asociacija letos že preden vladni predlog Uredbe o določitvi višine dnevnega nadomestila za čas zadržanosti od dela zaradi bolezni za samozaposlene v kulturi za polni delovni čas za leto 2023 (v nadaljevanju: uredba) iz četrtega odstavka 82.a člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (v nadaljevanju: ZUJIK) stopi v fazo javne razprave, pozivamo vlado, Ministrstvo za kulturo in vse pristojne, da že vrsto let neustrezno nizko višino zadevnega nadomestila naposled dvigne in uskladi najmanj z višino dnevnega nadomestila, ki pomeni dvig nad prag revščine.

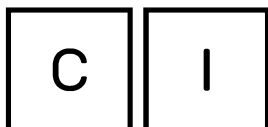
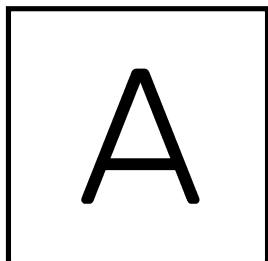
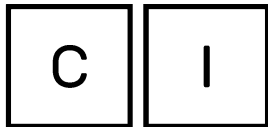
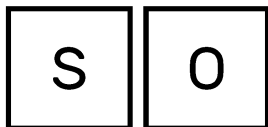
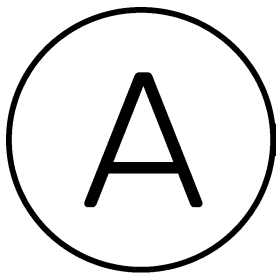
V društvu Asociacija že vrsto let opozarjamo, da je potrebno področje socialnih pravic samozaposlenih v kulturi temeljito in celostno urediti in okrepiti. Pomemben element teh pravic so tudi **bolniška nadomestila za samozaposlene**, ki so bila tudi v letu 2022 določena na višino 25 EUR na delovni dan. V povprečju to pomeni, da je samozaposleni, ki je v izrazito restriktivnih pogojih, kot jih narekuje 82.a člen ZUJIK, sploh upravičen do bolniškega nadomestila, mesečno lahko v povračilo iz naslova dolgotrajne zadržanosti od dela iz naslova bolezni v letu 2022 v povprečju prejel 525 evrov¹. Za primerjavo, prag revščine je bil leta 2021 določen kot 770,75 evrov mesečno².

V društvu Asociacija tako vlado, Ministrstvo za kulturo in vse pristojne pozivamo, da z zadevno uredbo za 2023 višino dnevnega nadomestila dvigne na vsaj 37 evrov³, s čimer bi v primeru ustvarjalcev predlagatelj naposled upošteval merilo, na katerega se v zadevi navadno sklicuje. Tudi dolgoročno gre stremeti vsaj k zagotavljanju navedenega praga, na zadevni postavki pa bi nenazadnje pričakovali zvišanje tudi glede na dejstvo, da se proračun za kulturo v letu 2023 zvišuje. Dejstvo namreč ostaja, da je ukrep zaradi številnih omejitev koriščen redko, zato bi zvišanje postavke imelo na proračun minimalne posledice, za bolne samozaposlene v kulturi pa bi bil učinek veliko večji.

¹ Povprečno število delovnih dni na mesec v letu 2023 je 21.

² Podatek Statističnega urada Republike Slovenije.

³ Znesek dnevnega nadomestila smo izračunali na podlagi zadnjih uradnih podatkov praga revščine ter povprečnega števila delovnih dni na mesec v letu 2023.

Ob že vnaprejšnjem pozivu k dvigu višine dnevnega nadomestila za čas zadržanosti od dela zaradi bolezni za samozaposlene v kulturi za leto 2023 pa moramo ponovno, kot že vrsto let do sedaj, opozoriti še na temeljne probleme, ki izhajajo iz samega 82.a člena ZUJIK-a.

Četrty odstavek 82.a člena ZUJIK-a nadomestilo za čas zadržanosti od dela omeji le za primer bolezni in ne tudi za poškodbe, kar pogosto povzroča težave. Poleg tega mora biti oseba bolna najmanj 31 delovnih dni (do nadomestila je upravičena šele po pridobljeni odločbi imenovanega zdravnika na Zavodu za zdravstveno zavarovanje), pravico do nadomestila za čas zadržanosti od dela pa lahko uveljavlja le enkrat letno. Četrty odstavek 82.a posledično le redko pride v poštev, kar potrjujejo tudi statistike⁴. Kot že izpostavljeno, aktualna zakonodaja v primeru samozaposlenih v kulturi ne zaobjema vseh tipov zadržanosti od dela in bi jo veljalo ustrezno razširiti.

Sočasno s pozivom k dvigu višine dnevnega nadomestila za samozaposlene s polnim delovnim časom, ki bodo zaradi bolezni zadržani od dela v 2023, pa Ministrstvo za Kulturo in vse pristojne opominjamo, da je s 1. 10. 2022 prišlo do povišanj v plačnih razredih javnega sektorja⁵, kar pomeni, da je z njimi potrebno uskladiti tudi **višino dohodkovnega cenusa** samozaposlenih v kulturi s priznano pravico, da jim prispevke za socialno varnost iz proračuna krije Republika Slovenija. Po naših izračunih bi po sedanji ureditvi moral dohodkovni cenzus v 2023 znašati 20.228,47 evrov. V skladu z našimi dosedanjimi prizadevanji pa ministrstvo hkrati še naprej pozivamo, da se loti **celovite preнове ureditve področja samozaposlenih v kulturi in s statusom povezanih socialnih pravic**: ob splošnem dvigu višine in uveljavitvi drsnega cenusa, tudi uvedbe karijerne dinamike, temeljite preнове uredbe o zaposlenih, uvedbe začasne uredbe o samozaposlenih, s katero bi se v celoti upoštevale in omilile posledice epidemije itn.

V društvu Asociacija smo prepričani v nujnost hitrega in premišljenega ukrepanja vlade in resornega ministrstva, tudi v okviru pravkar imenovane Delovne skupine za trajni dialog s samozaposlenimi in drugimi delavci v kulturi, katere obuditev toplo pozdravljamo.

Za morebitna dodatna pojasnila ali vprašanja smo na voljo.

Lep pozdrav,

Društvo Asociacija

⁴ Portal Pod Črto je v dne 31. 8. 2022 objavljenem članku z naslovom *Samozaposleni v kulturi po epidemiji: skoraj tretjina z dohodki pod pragom tveganja revščine* navajal, da je dnevno nadomestilo iz 82.a člena ZUJIK, ki predvideva 31-dnevno zadržanost od dela iz naslova bolezni v letu 2021 prejelo 46 samozaposlenih. Dne 17. 1. 2023 je po podatkih Ministrstva za kulturo v razvid samozaposlenih v kulturi vpisanih 3198 posameznikov, od katerih jih 2263 uživa pravico do plačila prispevkov za socialno varnost iz proračuna RS.

⁵ V primeru 35. plačnega razreda v javnem sektorju se je mesečni znesek povišal na 1.746,13 evrov.